A person wearing orange safety gear and a bucket is working on a traditional wooden shingle roof. The roof is covered in dark, weathered wooden shingles, and a central ridge is visible. The background is a clear blue sky.

Årsredovisning 2001 Länsmuseum Västernorrland

ISSN: 1651-0747 Ansvaryig utgivare: Länsmuseet Västerorrland.
Redaktör: Ann-Sofie Ingman. Tel. 0611-886 31 E-post: ann-sofie.ingman@ym.se
Foto: Länsmuseet Västerorrland Björn Grankvist. Tidningen Angermanland Gunnar Stättin, Peter ten Hoopen,
B-A Nordlund, Margareta Bergvall. Illustration: borin@borinvaniloonco.uk. Form: Lasse Nagel.
Tryck: Hemströms tryckeri, Härnösand

Länsmuseet Västerorrland är en verksamhet med många bottnar. Det blir tydligt inte minst när tiden är inne för berättelserna om året som gått. Kanske är det just därför som det är särskilt viktigt att vi håller på formen och värnar enhetligheten så att omvärlden känner igen oss, oberoende av i vilken skepnad vi uppenbarar oss. Därför är det extra roligt att vi under året som gått tagit några steg mot samlade grepp när det gäller trycksaker och skrifter. Etableringen av Skikt var ett viktigt led i satsningen. Nu följer årsredovisning 2001 i ny layout och där släktskapet med Skikt är tydligt.

Landsantikvarien har ordet	3
Information och undervisning	6
Verkstad	12
Staben	15
Kulturmiljöavdelningen	17
Arkiv, Bibliotek och Samlingar	22
Kansli	26
Förvaltningsberättelse	27
Resultaträkning	29
Balansräkning	30
Revisionsberättelse	34
Styrelse och revisorer	35
Anställda	36

Landsantikvarien har ordet

*Landsantikvarie
Bengt Edgren
tillsammans med läns museets
arkitekt Gunnar Mattsson*

Min första invigning på läns museet inföll en strålande sommardag i slutet av juli då jag öppnade Murbergsstämman, en helg på museet präglad av folklig musik och dans. Med trängsel runt dansbanan och många av deltagare och besökare i hembygdskläder kunde jag konstatera att jag kommit till en av de vackraste museala miljöer vi har i vårt land. Ett museum tillskapat i den friluftsmuseitradition och folkbildningsambition som präglade en första generation museimän i vårt land. Samtidigt ett museum fast förankrat i vår tid genom Gunnar Mattssons stilliga och funktionella museibyggnad från 1994. Det är lätt att känna och förstå att man är stolt över sitt läns museum i Västernorrland.

Efter ett år som landsantikvarie har jag sakta men säkert lärt känna läns museet, dess personal och verksamhet, länet och dess miljöer, externa kontakter

och samverkansprojekt där jag och läns museet är en part. Det blir allt svårare att hänvisa till att jag inte är informerad eller hänvisa till beslut fattade före mitt tillträde. Samtidigt börjar jag tro på den kollega som vid mitt tillträde berättade för mig att det tar tre år att känna sig helt säker i den nya rollen som museichef. Förtroenden och kontakter tar tid att bygga upp.

En fråga som ständigt dykt upp under året är en önskan att förtydliga läns museets och de olika verksamhetsgrenarnas mål. Vilken roll spelar vi, vad vill vi och vart är vi på väg? Att tydliga mål och välformulerade målprogram är av betydelse för landets samtliga

läns museer bekräftas av den studie kring "Arbetsmiljö och Motivation" som läns museernas samarbetsråd genomfört och slutredovisat under året. Denna studie kommer att vara ett hjälpmedel i en fördjupad diskussion på museet kring dessa frågor som planeras ske under kommande verksamhetsår.

2001 har varit innehållsrikt för Läns museet Västernorrland. Årets framsynta tema, "Mat och Dryck", har på flera sätt avspeglats i den utåtriktade verksamheten. Utställningar med titlar som "Skräpmat" (egen-producerad), "Ätbart" (Vandring utställning från Nationalmuseum) och sist men inte minst den stora egna satsningen som gått under namnet "Lyckomat" med en konstnärlig installation i museet, radiobatter med länets ungdomar om vårt

förhållningssätt till mat, matlagning i studieförbund och på restauranger, skolprojekt kring vårt förhållande till mat, lyckomatsmärkning i marvaruaffärer mm. Lyckomat har nåtts av över 10 000 invånare i hela länet, från Stöde och Sundsvall i söder till Sollefteå och Örnsköldsvik i norr.

Museet har engagerat sig i den dystra utvecklingen vad gäller kyrkostölder i Härnösands stift under de senare åren. Vi anser det nödvändigt att upprätta en dialog med kyrkan och församlingarna om hur vi gemensamt skall bryta den akuta hotbild som finns mot framför allt de medeltida träskulpturerna i stiftet. Länsmuseum kommer att på alla sätt medverka till bättre stöldsäkring, förbättrad säkerhet och, i de fall detta är den enda möjliga lösningen, tillfälliga depositioner av inventarier i våra egna magasin.

Det viktiga uppdraget att medverka i hur länets församlingar på bästa sätt kan tillgodogöra sig de kommande årens kyrkoantikvariska ersättning kommer medföra omfattande restaurerings- och konserveringsinsatser. Det är därför glädjande att kunnat stärka museets kompetens och kapacitet under året genom inrättande av en ny uppdragsfinansierad konservatorstjänst.

De omfattande utgrävningar som genomförs med anledning av satsningarna på Botniabanan har inte bara inneburit att museets arkeologer deltar i det fältarkeologiska arbetet. Vi har även fått det spännande uppdraget att förmedla resultaten av grävningarna till allmänheten och då särskilt till skolorna. Detta projekt inleddes under året men kommer att utvidgas kommande år med skolelever som deltagare i utgrävningarna, visningar och utställningsarrangemang vid grävplatsen.

Mångåriga diskussioner kring det statliga byggnadsminnet Hemsö Fästning har under året kommit in i ett skede där beslut om vård och bevarande är fattade medan frågan om tillgänglighet och förmedling återstår att lösa. De många intressenternas blickar faller på

länsmuseum som huvudman för den publika verksamheten i Hemsö Fästning. En utredning om förutsättningarna för detta kommer att presenteras under 2002. Att museum känns som den naturliga part man vänder sig till är ett erkännande av den breda antikvariska och pedagogiska kompetens som finns i huset. Det är min förhoppning att det går att finna former som gör det möjligt att visa upp detta märkliga och mångfasetterade monument över 1900-talets politiska historia för en bred publik.

Marknadsföring, kommunikation och information är avgörande inslag för museets möjlighet att utföra sitt uppdrag. Genom tillsättande av en tjänst som övergripande arbetar med dessa frågor finns nu en möjlighet att förstärka och förbättra museets interna och externa kommunikation i vid bemärkelse. Arbetet med att förnya museets hemsida har påbörjats under året som gått resultatet kommer att märkas innevarande verksamhetsår. Tidningen skikt har etablerats som en viktig möjlighet att nå ut med information om museets olika engagemang och aktiviteter. Den är också ett öppet forum där museum erbjuder läsarna att komma med egna artiklar eller debattinlägg.

Stöd i form av anslag och intäkter är en förutsättning för museets verksamhet. Vi går in i den kommande budgetperioden med en budget i obalans. Frånvaron av kompensation för lönerörelsen, inflation och hyreshöjning för museibyggnaden hotar att rätt snart få återverkningar på verksamhetens kvalitet och omfattning. På längre sikt är detta givetvis en ohållbar situation. Det är därför nödvändigt att museets alla intressenter verkar för att Västernorrland även i fortsättningen har ett länsmuseum med den bredd på kompetens och aktiviteter, den tillgänglighet och närvaro, som länets invånare har rätt att kräva.

*Bengt Edgren
landsantikvarie*

"... en av de vackraste museala miljöer vi har i vårt land. Ett museum tillskapat i den friluftsmuseitradition och folkbildningsambition som präglade en första generation museimän i vårt land".

Information och undervisning

Avdelningen svarar för samordning och planering av museets utåtriktade verksamhet. Det avspeglas i utställningar, programverksamhet, verksamhet på friluftsmuseet, Gammalgården i Myckelgensjö och Ulvö kapell, pedagogisk verksamhet, grafisk form, kundservice i butik och reception. En stor del av det arbete som utförs sker i samverkan med övriga avdelningar inom museet och eller i samarbete med externa parter. I stort sett i varje del är denna samverkan en förutsättning för att genomföra det som görs i form av utåtriktad verksamhet.

Utställningar

Länsmuseet har under en följd av år arbetat med årsteman. De har fungerat som ett redskap för att ringa in framförallt utställnings- och programverksamhet. För 2001 har det varit Mat och dryck vilket visade sig väl valt med tanke på den aktualitet frågor om djurhållning, djurtransporter, galna ko-sjukan och mul och klöv-sjukan fick.

2001 inleddes med Skräpmat som handlade om medvetandegraden bland människor vid matbordet. Är den kanske inte större än kornas? Det var frågan som gestaltades genom innehållet i kors magar. Utställningen avlöstes av något helt annat när Åtbart invigdes i början av april. En vandringsutställning från Nationalmuseum presenterade en god del av konsthistorien genom verk med en eller annan koppling till mat. Utställningen lockade många besökare till de visningar som erbjöds. Intresse väckte också Kafé Strömkarlens torsdagluncher när de serverade rätter ur den receptsamling med koppling till utställningen som Nationalmuseum tagit fram.

Den stora satsningen inföll ändå under hösten när museet arbetade med det på flera sätt gränsöverskrid-

ande sociokonstnärliga projektet lyckomat. I grunden fanns en idé av konstnärerna Anita Wohlén och Janne Björkman som mynnade ut i en utställning i museet. Den producerade konstnärerna tillsammans med museets tekniker.

Kring utställningen vävdes ett nät av olika slags aktiviteter. De förverkligades i samarbete med lokala arrangörer i Österåsen, Stöde, Örnsköldsvik, Skönsberg och Härnösand. Konsthändelser, verksamhet i skolor och debatter där elever fick svar av en sakkunnig panel i radioutsända debatter genomfördes på de fem orterna. Innan projektet var till ändå ett par veckor efter årskiftet hade drygt 10.000 personer på ett eller annat sätt varit engagerade i lyckomaten. Kafé Strömkarlen spelade en aktiv roll i sammanhanget genom att erbjuda lyckomat i form av "fem dagens" och lyckohjulbord.

Nu har inte bara årstemat präglat utställningsverksamheten. Det har också Arkitekturåret. Från Riksantikvarieämbetet kom Hus med kulturvärden att värda och åtgärda som visades i entréhallen och i Galleriet presenterades Byggnadsställning. Den producerades av länsmuseet i samarbete med

Skräpmat 10 mars-6 maj

Lärospån 31 mars - 29 april

Ätbart - ögats och bordets fröjder
8 april - 4 juni

Bee Off 8 april -

Broderade bilder, Hildur Lindgren
f Wickberg 21 april - 10 juni

Byggnadsställning 20 maj - 9 sept

Hus med kulturvården - att vårda
och åtgärda 2 juni - 2 sept

Textilier för mat och dryck
16 juni - 4 sept

Trä x Tre 30 juni - 2 jan 2002

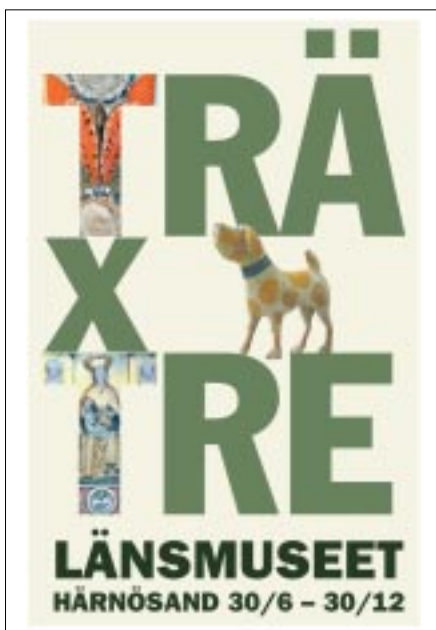
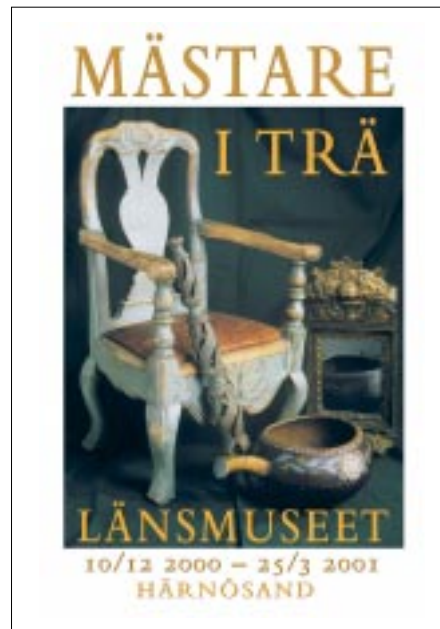
Mitt bord i Mittnorden 10 - 12 aug

Härnöhamn 8 sept - 2 dec

Lyckomat Janne Björkman och
Anita Wohlén 30 sept – 13 jan 2002

Krusbär på bouteiljer
29 nov - 31 jan 2002

Pannlappar 6 dec - 15 mars 2002

bebyggelseantikvarier från länet. Genom en fotutställning och ett urval av representativa föremål fästes uppmärksamhet på bevarandevärda miljöer från 1950-talet och framåt. Utställningen visade på goda exempel och fick en speciell laddning när det stod klart att ett par av miljöerna, i Ramsele och Östrand, stod under rivningshot. Museet engagerade sig genom att anordna guidade visningar i Östrand.

Oro i leden uppstod på avdelningen för information och undervisning under våren när det stod klart att den största utställningsproduktionen för året fick läggas ner på grund av bristande resurser. Diskussionens väg gick höga om verksamhetens mål och mening. Lösningen på problemet blev en ny version av den just avslutade publikfavoriten Mästare i trä.

I ny tappning fick utställningen med traditionella föremål från slott och koja från de fem nordligaste länen namnet Trä x Tre. Den visades i stora utställningshallen under andra halvan av 2001 och genomfördes i samarbete med Kramforsnickarna/Centrum Träkultur vilket innebar att nytillverkade möbler utifrån gamla förebilder visades upp. Det innebar också förmedling av hantverkskunnande genom de finsnickare och målare som nära nog dagligen arbetade i utställningen.

Program

Under året har det inte funnits någon programantikvarie. Upplägget när det gäller programutbud har därför sett lite annorlunda ut mot tidigare. De arrangemang som genomförs har varit kopplade till aktuella utställningar eller projekt av olika slag.

En nyhet för året har varit Polskekvällarna där personal från olika avdelningar inom museet varit engagerad. Kvällarna har varit tre till antalet och anordnats i samarbete med Härnösands spelmansgille, Murbergsgillet, Öbackaringen och Musik i Västernorrland. Syftet med programpunkten har varit att värna om och väcka intresse för den traditionella polskedansen. Polskekvällarna är ett sidoresultat av

läns museets samp-projekt, "Together in musik 2000-2002. Det har samtidigt varit en test av hur Kafé Strömkarlen fungerar som programsal efter ordinarie öppetid. Erfarenheterna av såväl arrangemang som lokal är goda. Fortsättning följer under 2002.

Ansträngningar har gjorts för att öka uppmärksamheten på butiken och dess utbud. Under hösten arrangerades kvällsöppet med specialerbjudande, tio procents rabatt, i butiken vid ett par tillfällen, 27 november och 18 december. Vid öppethållandet i november gjordes ett samarrangemang med musikinlinjen på Folkhögskolan som bjöd på konsert. I december stod jultraditionerna på programmet.

Hörsal och gårdshus har även under detta år utnyttjats av företag, föreningar, organisationer och institutioner för möten och konferenser. Genom denna verksamhet kommer stundtals nya grupper av besökare till museet. I detta sammanhang spelar också den service som Kafé Strömkarlen tillför en viktig roll.

I länet

Arrangemang har även genomförts utanför museibygnaden på plats i kulturmiljöer. Under två helger i november, lördag och söndag, fanns arkeologer och konstvetare i Kvissle Nolby för att visa det av motorvägsbygge hotade riksintresseområdet. Omkring 130 personer deltog i de tre timmar långa vandringarna i området. Ljustorps hembygdsförening var medarrangör och serverade besökarna värmande glögg. Samma upplägg var det vid visningarna i det rivningshotade Östrand (se Utställningar)

Friluftsmuseet Murberget

Uppskattningsvis 35 000 personer besökte friluftsmuseet under öppethållandet mellan 16 juni och 12 augusti. Av dem sökte sig åtta tusen till Ångermanlandsgården. Av museivårdarna som jobbade i gården fick de höra berättelsen om hur renoveringen gått till. Med anledning av temaåret Mat & Dryck fick de också bekanta sig med någon av de traditionella landskaps-

rätter som dagligen tillagades i gården, sluring och kams till exempel.

Museivårdarna har för övrigt jobbat utifrån ett nytt upplägg 2001. Detta har gett dem större utrymme att tillsammans med sommaramanuenssen komma med ideer och förslag till programverksamhet. En nyordning som uppskattades. Upplägget kommer att vidareutvecklas under 2002. De så kallade daglägren för barn, som var en annan nyhet, kommer däremot att utgå under nästa sommar. Men de ingår i den utvärdering av syftet med verksamheten som kommer att genomföras.

Traditionsenligt har friluftsmuseet fungerat som arena för en rad återkommande och publikdragande arrangemang, som Midsommarfirande 22 juni där Öbackaringen var medarrangör, Murbergsstämman 28 juli och Julmarknad vid tredje advent. Vid det tillfället skötte Härnösands Innebandyklubb parkeringen vilket fungerade väldigt bra. Skogen och Vattnet genomfördes av föreningen med samma namn 10 – 12 augusti. Det lockade många besökare, framförallt barnfamiljer, men väckte också frågor eftersom arrangemanget krävde entrébiljett och länsmuseum har gratis inträde.

Gammelgården Myckelgensjö

Gammelgården har varit öppen 23 juni – 12 aug, alla dagar 11 – 17. En museivård har visat gården och Byföreningen i Myckelgensjö har bedrivit kaféverksamhet i födorådsstugan. Den 1 juli arrangerades en s k Gammeldag med hantverksdemonstration, oststytning och teaterföreställningen Linet och Livet. I Byföreningens regi genomfördes också ett visprogram på gården den 15 juli.

Ulvö gamla kapell

Förändrade visningsrutiner i kapellet föll väl ut. Samma upplägg kommer därför att användas sommaren 2002. Mellan den 15 juni – 15 augusti erbjöds en daglig visning klockan 13.45. Under juli månad utökades erbjudandet med ytterligare en visning klockan

BESÖKSSTATISTIK

	1999	2000	2001	tendens
Ulvö gamla kapell	3.950	4.200	5.346	
Gammelgården Myckelgensjö	2.510	1.725	2.084	
Länsmuseet Västernorrland	124.745	115.498	108.340	
Handelsboden	11.147	11.233	11.000	
Skolan	6.895	5.199	5.376	
Murbergskyrkan	9.143	6.988	7.043	
Fäbodvallen	7.510	6.932	6.226	

(forts. Ulvö kapell)

12.00. Efter visningarna hölls kapellet öppet ungefär en timme för alla som bara vara ville titta in, vilket var mycket uppskattat. En museivärd och två avbytare från Ulvö kapelllag har hållit i verksamheten.

PEDAGOGISK VERKSAMHET

Skolprogram i museet

Buss på museet, ett erbjudande som går ut till länets samtliga skolor, blev i år som tidigare snabbt fullbokat. När det gäller upplägg av den pedagogiska verksamheten har tendensen varit tydlig – eget deltagande i dramapedagogiska aktiviteter lockar mer än visningar där barnen tar emot information av en guide. Skolorna visar även fortsatt intresse när det gäller temavisningar och fördjupning. Bland de

programpunkter i utbudet som lockat många kan nämnas Resa till 1800-talet för lågstadiet under maj-juni, Kloka gumma för förskolebarn maj – juni och sportlovsaktiviteter med tovning och trådslöjd.

De visningar som erbjöds till utställningen lyckomat fick däremot ett klen genvar och får därför analyseras inför framtiden.

I samarbete med länsstyrelsen, Botniabanan AB och Örnsköldsviks museum startades under hösten 2001 ett projekt med syfte att sprida kunskap kring arkeologi i allmänhet och utgrävningarna på Bjästamon i synnerhet. Inledningsvis har det framförallt handlat om information och planering. Under 2002 kommer arbetet att fördjupas med visningar, föreläsningar, och inte minst en utställning i det gamla ställverket på Bjästamon. Målgrupp är i första hand skolorna i Örnsköldsviks kommun.

Verkstad

Verkstaden ansvarar för skötsel och underhåll av byggnader och mark på friluftsmuseet, lokalvård samt konstruktion och montage av utställningar. Verkstaden arbetar också med service till andra verksamheter på länsmuseum.

*Nya besökare undrade:
"Varför denna pagod
på friluftsmuseet?"*

Friluftsmuseet

Murbergskyrkan med klockstapeln är en betydelsefull miljö på friluftsmuseet. Klockstapeln, som ursprungligen uppfördes 1754 i Ullånger och flyttades till Murberget 1913, var i stort behov av en genomgripande renovering. Under sommaren 2001 genomfördes därför ett renoveringsprojekt som visade sig bli mycket kostsamt. Det möjliggjordes genom omfördelning av befintliga medel inom länsmuseumets budget. Klockstapelns båda takavdelningar är nu beklädda

med totalt 11000 kyrkspån tillverkade av rakvuxen furu. Spånen är spjälkade i sin fiberriktning och tjärdoppade för bästa möjliga vattenavrinning och hållbarhet. Livslängden för ett tak med kyrkspån av detta utförande, och en intervall på 6-7 år mellan tjärstrykningarna, är minst 100 år. Klockstapelns fasader med takutsprång är beklädda med ny furupanel av dimensionerna 8 tums underbräda och 4 tums lock. Tak och fasader är därefter strukna med två varv äkta trätjära. Som kronan på verket är tornspirans vindflöjel och båda klot belagda med ny guldförgyllning.

Även kyrkans tak och övriga trädetaljer har underhållits med en tjärstrykning. Förhoppningen är att vi under kommande år ska kunna installera ringutrustning för enklare och säkrare ringning vid högtider.

Vidare har sockenmagasinets grundläggning totalrenoverats. Grundläggningen består nu av två varv knuttimrade stockvarv och stående intappade trästolpar som timmerstommen vilar på. Vid denna renovering provades en ny teknik med luftkuddar för huslyft, som fungerade mycket väl. Den visade sig vara skonsam för byggnaden.

Baksidan av tegeltaket på Ävike herrgårds södra flygel har bytts ut mot nytillverkat glaserat taktegel. Anledningen är att vi saknar utbyttestegel till herrgårdens tak, där väder och vind gjort att många tegelpannor måste bytas. Nytt taktegel i tillräcklig mängd av det gamla utförandet går ej att anskaffa. Det nertagna takteglaget kommer att användas som reparationsstegel till herrgården under många år.

*En ny teknik med
luftkuddar för huslyft
provades vid renoveringen
av sockenmagasinets
grund. Den visade sig
fungera mycket bra och
skonsamt för byggnaden.*

Mark

Efter de senaste årens intensiva regnväder har vi kunnat ringa in en del av problemen med dålig avledning av ytvatten. Ett känt problem har varit källarvåningen på Prästgården som blivit vattenfylld vid flera tillfällen. Nu har en ny avloppsledning anlagts från Prästgården och en ny dräneringsbrunn har grävts, för att dränera ur marken under och omkring källarvåningen. Resultatet har blivit en torr källarvåning, även när det faller stora regnmängder.

Ett annat känt problem har varit avrinning av ytvatten från området vid Spjutegårdens parkering. Ett nytt

dräneringssystem har därför grävts från fåbodvägen vid Spjutegården ner förbi Jämtgården och fram till befintligt vägdike. Detta har resulterat i en torr fåbodväg och att markområdet runt Jämtgården är dränerat så att gårdens grundläggning inte raderas av högt stående grundvatten.

För att förbättra framkomligheten mellan olika miljöer på friluftsmuseet har en renovering påbörjats av befintlig "körväg" från Sågvägen upp förbi portlidret vid Ångermanlandsgården och fram till vägen vid

Spjutegården. Färdigställande av marken efter grävningarna kommer att utföras under försommaren 2002.

Verkstad

Av årets egenproducerade utställningar var Lyckomat den mest omfattande ur tillverkningssynpunkt. Den centrala delen av utställningen bestod av en 13 meter lång "korv" vars stomme tillverkades av rundvalsade fyrkantprofiler med påsvetsade korgar innehållande cirka 200 konserverburkar. Den täcktes med ett starkt glasfiberarmerat papper. Övriga egna konstruktioner till Lyckomat var de två "diskmaskinerna" vid ingången till "korven" och lyckohjulet med vinstautomat. Utrustningen för filmvisning i utställningen bestod av tre videoprojektorer och en mini TV-apparat.

Under 2001 har verkstaden varit engagerad i en ny verksamhet, nämligen tillverkning av stöldskydd för träskulpturer i länets kyrkor. Stöldskydden som konstrueras och måttanpassas för varje skulptur består av handsmidda och ihopnitade stäldetaljer som ytbehandlas med bränd linolja. En låsmekanism med hänglås tillsammans med stadiga infästningar i en kyrkvägg utgör ett säkert skydd mot stöld.

Tornuret i Rådhuset har stått stilla under det senaste året efter ett åsknedslag som förstörde signalledningen från Murbergsskolans huvudur. Efter att vi nu har installerat en egen tidsbas med ringfunktion visar tornuret åter "lokal murbergstid", och klockan slår hel och halvslag igen.

Gammalgården Myckelgensjö

Vid Gammalgården i Myckelgensjö har en ny hage byggts runt hela gårdsbildningen och upp till parkeringen vid vägen. Projektet har blivit möjligt genom bidrag från länsstyrelsen och har genomförts i samarbete med lokal entreprenör och Byföreningen. Hagen utgör nu en trovärdig inramning av de centrala byggnaderna vid Gammalgården.

Staben

Under 2001 har verksamheter som på ett övergripande sätt berör museet samlats i en stab direkt under museichefen. Information och marknadsföring är en av dessa stabsfunktioner.

Sedan mitten av mars när den nya marknadsföraren tillträdde har arbete lagts på interninformationsbladet *Oss emellån* som förmedlas till alla anställda var fjortonde dag. Planläggning av en ny hemsida och en strategi för annonsering, liksom genomförande av arrangemang och nätverksbygge inom sfären kultur/turism har varit andra centrala inslag i uppdraget. Till de löpande uppgifterna hör presskontakter, planering av vernissager, programblad och broschyrer.

En viktig satsning i sammanhanget är tidningen *Skikt* som etablerats under 2001. Tre nummer av skriften har kommit ut och mottagandet har varit varmt både vad gäller form och innehåll. Vid årsskiftet hade drygt 600 personer anmält intresse av att hem till brevlådan få den gratisprenumeration som det är frågan om. Till ambitionerna med *Skikt* hör att regelbundet återkomma med bilagor som presenterar verksamhetsgrenar inom museet. Först ut var den musikantikvariska enheten följd av konserveringen.

Positivt mottagande har även boken *Krusbär på botten* fått. Den bygger på familjen Sehlstedts hushållsbok som finns i museets samlingar. Drygt 200 råd och recept har sammanställts, flera av dem har också bearbetats. De presenteras i sitt sammanhang och blir på så sätt till ett stycke kvinnohistoria från 1830-talets Härnösand.

En del projekt, liksom uppgiften att hålla kontakt

med hembygdsföreningarna är också placerade i staben. Att adoptera ett Framtidsminne initierat av Riksantikvarieämbetet är ett exempel. Under 2001 har det genomförts i ett samarbete med skolan i Näsåker. Där har lärare och elever jobbat med stenåldern och hållristningarna tillsammans med Stiftelsen Nämforsen. De har också varit på skraddarsytt besök på länsmuseum och under två dagar deltagit i en fornminnesinventering med lyckat resultat. En hyddbotten från stenåldern upptäcktes. Projektet mynnar ut i en lärarhandledning som är under utarbetande. Under hösten inleddes ett projekt avseende skyltar i industrilandskapet finansierat av Industrisamhällets kulturarv, iska.

*Barn utforskar kulturminnen i sin närmiljö
i projektet Att adoptera ett framtidsminne.
I ett samarbete mellan skolan i Näsåker,
Stiftelsen Nämforsen och läns museet
genomfördes bland annat en fornminnesinventering
med lyckat resultat.
En hyddbotten från stenåldern upptäcktes.*

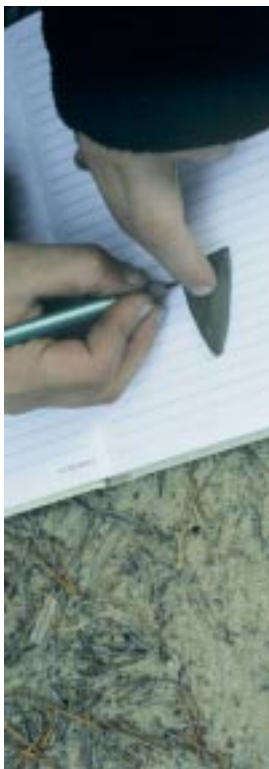

Kulturmiljöavdelningen

Kulturmiljöavdelningen svarar för kunskapsuppbyggnad som underlag för Riksantikvarieämbetets, länsstyrelsens och kommunernas beslut, planering och uppföljning i kulturmiljöfrågor.

I verksamheten ingår att stimulera skola och ideella organisationer att känna medansvar för att kulturarvet hålls levande och nyttjas.

Till avdelningen hör uppdragsverksamhet för att verkställa beslut fattade av länsstyrelsen, samt tillmötesgå behovet av utredningar. Vägledande för inriktningen är ett strategidokument som utarbetats tillsammans med länsstyrelsen, Utsikt mot framtiden.

Kulturmiljöavdelningen har under året utfört en rad undersökningar och besiktningar av kulturmiljöer och byggnader. Det har rört sig om stora insatser som en påbörjad slutundersökning av en 5000 år gammal kustbosättning i Bjästa där det finns bevarade lämningar av ett flertal hus, varav ett utmärker sig p g a sin storlek. Vid Skulegrottan undersöktes under försommaren lämningar av en verkstadsplats. Den härrör troligen från den tid då Skuleberget var en ö i havet och de äldsta bosättningarna längs kusten etablerades. En kulturhistorisk utredning har även genomförts i samband med planerade vägbyggen mellan Sidensjö och Haffsta.

Förfrågningar om äldre bebyggelse och byggnadsvård har varit många och varierande under 2001. Besök hos privatpersoner för rådgivning i byggnadsfrågor har gjorts i länets olika delar. Många husägare har ringt och frågat om upprustning med traditionella hantverk och material. Diskussioner har förts med kommunerna om bebyggelsemiljöer av kulturhistoriskt intresse för detaljplaner och rivningslov. Ett 90-tal platser i länet har besökts i dessa ärenden.

Den bebyggelseantikvariska uppdragsverksam-

heten har under året främst varit upptagen med antikvariska kontroller vid restaureringar av kyrkor och byggnadsminnen.

Bland de betydelsefulla utredningar som gjorts när det gäller byggnader kan nämnas Folkets Hus Kusten söder om Sundsvall, en representant för de centrumanläggningar som uppfördes i Sverige på 1950-talet. Slutsatsen av utredningen är att Folkets Hus Kusten genom sin karaktär tillsammans med det faktum att så många av de ursprungliga funktionerna och verksamheterna finns kvar bör skyddas som byggnadsminne.

Alla större projekt som utförs vid avdelningen mynnar ut i en rapport. En bild av verksamheten kan därmed avläsas i utgivningen i rapporter. De distribueras i några exemplar till närmast berörda parter, museer och myndigheter. Ett exemplar finns även i museets bibliotek. Vid sidan av den tryckta versionen har avdelningen också arbetat med att lägga ut materialet på en egen intern hemsida. När museets nya hemsida färdigställts kommer rapporterna att finnas tillgängliga där.

Marken bereds för Botniabanan och först på plats är arkeologerna. Under sommaren 2001 inleddes omfattande utgrävningar på Bjästamon i Örnsköldsviks kommun. Arkeologer från läns museet var engagerade i uppdraget. Det var också pedagoger när ett projekt av det ovanligare slaget inleddes.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Botniabanan AB, Riksantikvarieämbetet, Örnsköldsviks museum och Länsmuseet Västernorrland har gjort gemensam sak och satsat på visningar på utgrävningsplatsen där barn aktivt kommer att få delta i arbetet och där resultaten av utgrävningarna under 2002 kommer att gestaltas i en utställning i det gamla ställverket på Bjästamon.

rapporter utgivna under 2001

1	Förundersökning	L G Spång, Maria Nordlund Carina Öberg,	Arkeologisk undersökning i samband med bygget av Bjästa RAÅ 239 Botniabanan
2	Pilgrimsleden S:t Olofs...	Maria Nordlund	Den forna pilgrimsleden mellan Selånger och Trondheim har skyltats upp.
3	Tynderö kyrka.	Hans Johnsson	Kontroll utförd i samband med In- och utvändig restaurering av kyrkan.
4	Fastigheten Svanö 1:37.	Hans Johnsson	Renovering av papptak på privat fastighet.
5	Ytterlännäs gamla kyrka.	Hans Johnsson	Restaureringen av Ytterlännäs gamla kyrka.
6	Resele kyrka.	Anette Lund	Fotrännor är utbytta mot nya i kopparplåt. Snörasskydd är uppsatt på båda sidor av långhuset och är målade i samma kulör som taket.
7	Sveateatern, Sundsvall.	Anette Lund	Kontroll i samband med renovering av teatern.
8	Stenskolan, Bollstabruk.	Anette Lund	Restaureringen av fasad på Stenskolan har utförts under ledning av Föreningen Stenskolan.
9	Multrä kyrka.	Anette Lund	Restaurering av Multrä kyrka.
10	Alby kyrka ombyggnad	Ola Hanneryd	Ombyggnadsarbetena i Alby kyrka som utfördes 1998. Rapport färdig 2001.
11	Brynge	Anette Lund, Mona Sundin	På uppdrag av Länsstyrelsen i Västernorrland har riktlinjer gällande underhåll av byggnader och markområde inom Brynge riksintresseområde utarbetats.
12	Granska huset	Anette Lund, Mona Sundin	Under år 2000 utfördes en ombyggnad av byggnadsminnet Granska huset, Sundsvalls kommun. Rapport färdig 2001.
13	Utvalda maritima lämningar och miljöer i H.sands omr.	Magnus Holmqvist	Skriven rapport är en kortfattat version av webb-applikationen "Härnösands maritima kulturmiljöer".
14	Byggnadsvårdsläger 2001	Anette Lund, Ann-Charlott Strandberg	Under två veckor i juli år 2001 anordnades ett byggnadsvårdsläger vid Missionshuset i Nyadal. Samarr.: Svenska föreningen för Byggnadsvård, Länsmuseum Västernorrland och Länsstyrelsen i Västernorrland.
15	Arkeologisk utredning	Pia Nykvist	Arkeologisk utredning inför uppförande av slamfrysbadnar.
16	Milstolpe	Pia Nykvist	Antikvarisk kontroll i samband med flyttning av milstolpe
17	Ljusminne 2001	Peter Ericson	Ett informations och bildningsprojekt.
18	Kulturhistorisk utredning av vägar.	Ola George, Pia Nykvist	Utredningen av vägalternativen mellan Sidensjö och Överhörnäs.
19	Tjoevkemåjhtoe	Peter Ericson	Samernas historia i Västernorrland, en studiehandledning.
20	Tjoevkemåjhtoe II	Elisabeth Åberg, Magnus Holmqvist, Peter Ericson	En redogörelse för inventering av torpet som sådant (arkeologisk); en genomgång av växtläget, odlingsspår osv (botanisk); och en översikt av släkt som större delen av den tiden bebott torpet (historisk).Lapptorpet i Fjäl, Hässjö sn En tvärvetenskaplig dokumentation.
21	Medelpads samer i arkiven i Hälsingland och Ångermanland Tjoevkemåjhtoe III	Peter Ericson	Tre års samlade uppgifter av bl a Ulla Kristoffersdotter, Erik Ragnar Näsberg och studiecirkelarna i Hässjö, Njurunda och Indal. En introduktion till vidare genealogisk och historisk forskning kring samerna i Medelpad 1686 – 1940.
22	Kusten	Mona Sundin	Byggnadsminnesutredning

Under 2001 har kulturmiljöavdelningen varit engagerad i ett byggnadsvårdsläger i Nyadal. Lägre lockade intresserade byggnadsvårdare från hela landet att prova traditionella hantverksmetoder under ledning av erfarna handledare. Avdelningen har även haft uppdrag att utveckla ett särskilt ramprogram för EU-projekt (Mål-1), utifrån ämnesinriktningen *Kusten och älddalarnas kulturmiljöer*. Ramprogrammet har sedermera lagts på is i avvaktan på att en ny programperiod beslutas.

Betydligt enklare har det varit att arbeta på uppdragsbasis genom Härnösands kommuns Interreg-projekt "Maritime Heritage". Kommunen tillsammans med Bryggan arkitekter KB beställde en webbapplikation som skulle presentera kulturmiljöresurser med maritim anknytning inom Härnösands kommun. Över 600 objekt har sammanställts och presenterats med hjälp av digitala kartor så att man utifrån olika kartpresentationer kan få en bild av Härnösands maritima historia från stenålder till ångmaskinålder. En webbpresentation innehållande ett stort antal av länets fåbodemiljöer med djuggående presentationer med texter och bilder av skilda miljöer har även tagits fram.

Ljusminne, ett projekt om samer i Väster-norrland som påbörjades 1998, har fortsatt under 2001. Föredrag och seminarier har hållits i länet, studiecirkelverksamhet initierats och en rapport presenterats. Under våren invigdes även Kramfors samiska kulturled.

Vägverket och museet gjorde 1999 en inventering av ett urval av kulturhistoriskt värdefulla vägar i länet. När uppdraget slutförts ville Vägverket ha en mindre, publik version som under årets sammanställts av avdelningen. Den heter *Om vägars historia* och är författad av Pia Nykvist och Carina Öberg.

Ett viktigt komplement i kulturmiljöarbetet är datorbaserade register. De underlättar arbetet avsevärt, framförallt i samband med rådgivning. Kompletteringar av egna register har utförts under året. Från Mitthögskolan har ett register över utförda arkeologiska undersökningar i länet tillkommit. De upptar ungefär 250 undersökningar i länet.

Även detta år medverkade museet i Arkeologidagen. Undersökningarna i Skule och Bjästa presenterades vilket rönt stort intresse hos allmänheten.

Arkiv, Bibliotek och Samlingar

Avdelningen skall samla, vårda och göra läns museets samlade kunskap tillgänglig. Avdelningen är uppdelad på enheterna arkiv, bibliotek, foto, konservering/föremål, konservering/uppdrag, kulturarvs-it, hemslöjds konsulenterna, ljud/musik.

Arkiv

Ämbetsarkivet som under tidigare år fått sin slutgiltiga ordning i arkivlokalen har arkivlagts under 2001. Det gäller de ämnesindelade och de topografiska delarna av arkivet. Ritningar och kartor har rengjorts och placerats in i arkivets kartsåp.

Bibliotek

Bibliotekets accession har genom köp, gåvor och byten ökat med 262 publikationer. Tidskriftssamlingen har tillförts 385 nya nummer. Antalet fjärrlån har uppgått till 101 st. Biblioteket har fortlöpande registrerat nyförvärv i Libris samt i projekt utfört retrospektiva inlägg. Tidskriftssamlingens bestånd från och med 1994 samt senaste årgång av årsbokssamling återfinns i anslutning till museets rum för tillfälliga utställningar.

Konservering/Föremål svård

Under året har fokus legat på förbättringar av kontrollen över samlingarna. Placeringar i magasinerna, inventeringar, märkningar med mera har resulterat i en snabbare hantering av föremål och dokument vid t ex förfrågningar. Arbetet med att förbereda föremålsdatabasen för publicering på Internet har fortsatt. Avsugning, sanering och vård av föremål i samband med utställningar har också genomförts.

Ur samlingarna har 385 föremål vårdats eller konserverats. I depositionssamlingen har 25 föremål konserverats. Måleriet på ett hängskåp i rekvisitasamlingen har rekonstruerats.

Under våren har arbete utförts i kallmagasinet på f d Tobaksbolaget med bl a en stor samling jordbruksredskap: Föremålen har sanerats från skadedjur och mögel, dammsugits, lösa delar har limmats och färgresningar har fästs temporärt. Märkningen har kontrollerats, föremålen har försetts med adresslappar, fotograferats och placerats i pallställ.

Under sommaren har möbler och kyrkliga inventarier flyttats från Åvike herrgård till magasin. Under samma period avslutades också undersökningen av föremål i Gammelgården i Myckelgensjö.

I Ångermanlandsgårdens helgdagsstuga har måleriet rekonstruerats på tre väggar. För att få ett underlag till rekonstruktionen har efterforskningar gjorts i litteratur, arkiv, byggnadsinventeringar, hembygdsföreningar och andra museer. Förebilden för rekonstruktionen fanns i museets samlingar – väggfält från Eds socken målade av hälsingemålaren Gustav Reuter.

Ett herbarium efter Frans Kempe har registrerats ordnats och gjorts sökbart via dataprogram. Arbetet har skett genom ett bidrag ur Kempestiftelserna och i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet.

Konserveringen uppdrag Verksamheten har baserats på uppdragsfinansierade konsulttjänster och utförandeentreprenader. Uppdragsgivare har i huvudsak varit kyrkliga församlingar, men även offentliga institutioner, försäkringsbolag och privatpersoner. Sammantaget har det rört sig om 39 konserveringsuppdrag och av dem har församlingar stått som beställare av 23.

Under 2001 har förbättrade rutiner vid handläggning och redovisning av uppdragsfinansierade projekt tagits fram för att underlätta samarbetet inom museet. Ett omfattande arbete har lagts ner för att komma tillrätta med de stöder av kyrkliga föremål som flera kyrkor i Härnösands stift varit utsatta för under det senaste decenniet. För att komma tillrätta med problemet har

ett regionalt samarbete inletts med kyrkliga organisationer, kulturvårdande myndigheter och institutioner, polis- och tullmyndigheten och SOS Alarm. Konservering Uppdrag har under året haft kontinuerliga kontakter med flera av dessa aktörer i syfte att utveckla och förbättra stödförebyggande rutiner.

Konservering Uppdrag har framtagit mallar för dokumentframställning och handläggningsrutiner avseende läns museets erbjudande om stöldskydd och konservering. I samarbete med tekniska avdelningen har ett mekaniskt stödskydd utformats (se Verkstad). Det har levererats till Ljusdals församling i Hälsingland. Liknande arbeten har påbörjats på uppdrag av Stöde och Alnö församlingar i Medelpad.

Det statliga bidraget Kyrkoantikvarisk ersättning har studerats utifrån aspekter som tangerar läns museets verksamhet. Kontakt och samarbete har etablerats med länsstyrelsen, Härnösands stift och kyrkliga församlingar. Projektbeskrivning har formulerats där det framgår vad läns museet kan erbjuda i form av tjänster, redovisning av resurser, tidplaner och budget för genomförande. Enheten har även arbetat på att få till stånd en utbildning avseende kopiering av medeltida polykrom träskulptur.

Kulturarvs-it

Det nationella projektet Kulturarvs-it är uppdelat på två arbetsplatser i länet: Läns museet Västernorrland i Härnösand och Sundsvalls Registreringscentral i Sundsvall. Läns museet har tre anställda i projektet och i praktiken ingår även en museiasistent i gruppen. Gruppen på Sundsvalls Registreringscentral (fyra personer) arbetar med att föra in uppgifter från sjömanshusböcker.

Till arbetsuppgifterna på läns museet hör dataregistrering till fotodatabasen: Bildavläsning av närmare 10.900 påsiktsbilder och textregistrering av uppgifter från fotoprotokoll. Dataregistrering sker även till föremålsdatabasen: Bildavläsning av närmare 800 diabilder över möbler och textilier samt textregistrering av ca 900 föremål.

Dessutom har ca 350 uppteckningar dataregistrerats från Selånger och Skön socknar. Bland övriga arbetsuppgifter kan nämnas kopiering av registerkort, uppsortering av diabildsamling, inventering av tavlor i konstmagasinet och märkning av magasinerade föremål.

Databaser

Arbetet med att registrera foton och scanna in bilder

pågår kontinuerligt. Vid slutet av året fanns 72,985 poster registrerade.

Under året har ett program för sökning via Internet tagits fram där Internetbesökaren kan ge upplysningar eller kommentera bilderna som efter granskning med en viss automatik läggs in i databasen. I Internetversionen finns 19,500 foton scannade.

I föremålsdatabasen finns för närvarande 27,346 poster, varav 2,789 kan visas med digital bild. Under året har ytterligare 544 bilder scannats in, men ännu ej länkats till databasen.

Ljud/Musik

Musikantikvarien har inom läns museets ramar varit drivande och ledande i den svenska delen av Samp-projektet "Together in music 2000-2001". Engagerade i

projektet har även avdelningschefen för abs och museets fotograf varit. Under tiden 11–27 maj utfördes det tredje fältarbetet, huvuddokumentationen, i nordvästra Botswana. Därefter vidtog bearbetnings- och arkiveringsarbeten genom översättningar, registreringar, protokollskrivning och produktion av arbetskopior i cd-format. Besök av de Botswanska kollegerna från Nhabe Museum och Khama III Memorial Museum i Serowe gjordes den 7-19 augusti.

Arbetet med att tydliggöra arbetsprocesserna i ett dokumentationsprogram för musik, dans och berättande presenterades och diskuterades vid en workshop med representanter för sju regionala museer i Botswana i samband med projektmedlemmarnas möte i Serowe 4-19 november.

Information om Samp-projektet har getts till både personalen och styrelsen. Skriftlig information om projektet har getts regelbundet internt i museets Oss emellan, men även i en artikel i Stråkruket nr 1 2001, en tidning utgiven av Medelpads spelmannsförbund. Artikel har också skrivits i Skikt nr 2 juni 2001. I samma nummer av tidningen fanns även en bilaga med information om läns museets musik och ljudarkiv.

Projektet med genomgång och dokumentation av den internationellt kände harpisten Adolf Sjödéns musikalisamling påbörjades under hösten. Projektet bekostas av Försvarsmakten och sker i nära samarbete med Regementsmuseet I 21/Fo 23 i Sollefteå. Under året har en tredjedel av lokalradions bandsamling från 1970-talet och framåt registrerats, liksom en av de äldre skivsamlingarna. Arbetet med att upprätta ett datorregister över musikalisamlingen för det Högre Allmänna Läroverket i Härnösand påbörjades. Ungefär 100 timmar inspelningar har gjorts i samband med Samp-projektet "Together in music 2000-2002", projektet med Adolf Sjödéns notsamling samt Fäbodprojektet.

Under året färdigställdes två musiklådor för användning vid spelmansstämmor och liknande arrangemang. I dessa finns plats för exempel på material i musikarki-

vet. Vid Murbergsstämman den 28 juli visades och användes de för första gången.

Foto

Vid sidan av engagemanget i Samp-projektet har fotografen arbetat med bilder till boken *Krusbär på bouteljer*. Bildmaterial har även levererats till informationsbilagor i *Skikt om konservering och musikarkiv*.

Fotografen har också medverkat med bildmaterial från läns museets bildarkiv i boken *Matrike*. Ett 20-tal externa beställningar har inkommit till fotoverksamheten. 709 mappar innehållande påsiktskopior har under året dataregistrerats.

Fotodokumentation har genomförts vid enheten under 2001. Pieter Ten Hoopen, praktikant från Biskops Arnö har ägnat sig åt hamnen medan fotografen Ilona Linder engagerats för dokumentation av utställningen *Byggnadsställning* och fotografen Samir Husein för fotografering av kyrkliga depositioner.

Under året har museet mottagit ca 2000 negativ av fotografen Rudolf "Rulle" Södergren, Kramfors samt ett par hundra handkolorerade bilder av fartyg fotograferade under Sandöbron.

Länshemslöjdsverksamheten

Länshemslöjdskonsulenternas uppgift är att väcka intresse för, främja och utveckla samt förmedla kunskap om hemslöjd. Under 2001 har det förverkligats genom en rad utställningar och arrangemang. Hemslöjdskonsulenterna medverkade bland annat i Skogen och vattnet genom deltagande i arrangemanget *Mitt bord i Mittnorden*. I en bordsutställning visades alster av 40 slöjdare och hantverkare från länet som också deltog med slöjddemonstrationer. Utställningen *Bordstextilier till mat och dryck*, i samarbete med länsföreningen av Riksföreningen för Handvävnad, visade vävda textilier i Kafé Strömkarlens sommarutställning. Vandringsutställningen *Värmer händer* med 100 vantar, handskar och handledsvärmare, gamla och nyttillverkade från länet samt övriga landet, Norden och

från Baltikum har visats på nio museer, hembygdsgrändar och bibliotek i länet. Föreläsningar, aktivitetsdagar med demonstrationer och kurser har anordnats i anslutning till utställningen.

Vävning har varit ett prioriterat område under 2001. Ett ryaprojekt har startat tillsammans med sex väverskor som har tagit fram nya produkter i ryagarn. Projektet kommer att visas i länet år 2004. Vandringsutställningen *16 skaft 21 drag*, inspiration ur vävtradition, har visats på Textilarkivet Västernorrland i Sollefteå och på Rådhuset i Örnköldsvik. I samband med utställningarna har aktivitetsdagar med slöjdare anordnats.

Fri att leva – Slöjda för livet är namnet på en slöjdfestival som pågick i fyra dagar med 100 slöjdande och sjungande ungdomar och vuxna. Sju olika slöjdverkstäder sjöd av skaparkraft: berättarlyktor, vindflöjlar, luffarslöjd, fritt broderi, smycken av återbruk, urholkat och leksaker.

RåMa – Skogen – Träriket som råmaterialförråd, virkesbod, boplatz, skafferier, apotek och kraftkälla var tema för seminariet som konsulenterna var med och arrangerade på Bo-01 mässan i Malmö 4-5 september. Slöjdare från länet deltog med slöjddemonstrationer. Ett föreläsningstema i länet har varit "Skogen som inspirationskälla".

Utveckling, dokumentation och forskning. Avdelningens personal har genomgått en tredagars projektledarkurs i metoden "Logical Framework Analysis" (Lfa).

Under hösten har föremålsantikvarien arbetat med ett externt uppdrag. Nordisk kulturfond har bidragit till att genomföra ett samarbetsprojekt mellan de nordiska länderna kring klassificering i museer. Det sedan 1970-talet använda systemet *Outline (for Cultural Materials)* används i de fem nordiska länderna men i olika versioner. Projektets mål är att Island, Norge, Sverige, Finland och Danmark kommer att klassificera museisamlingar enligt samma system. Därmed kan vi mycket lättare söka i varandras register och databaser.

Kansli

Museets kansli är en stabsfunktion som ansvarar för ekonomi, personaladministration, växel, skrivservice, diarium, kontorsvaktmästeri samt datorer och nätverk.

- Personal Sex personer, däribland ny museichef, har rekryterats under året. Tre personer har slutat under året och tre tjänster var vakanta sedan år 2000.
- Arbetsmiljö För arbetsmiljöarbetet finns en skyddskommitté inrättad, som normalt träffas fyra gånger per år och som består av museichefen, avdelningscheferna och skyddsombuden. Skyddsrund genomförs varje år i december. Sjukfrånvaron minskade under året med i genomsnitt 2,33 sjukdagar per anställd. Den 1 juli 2001 trädde Arbetsmiljöverkets nya föreskrift om Systematiskt Arbetsmiljöarbete i kraft. Ett lokalt dokument har tagits fram vid museet med närmare föreskrifter för arbetsmiljöarbetet utifrån Arbetsmiljöverkets föreskrift. Utbildning har skett i arbetsmiljöfrågor för chefer och arbetsledare. Museets personal har fått utbildning i brandskydd. En jämställdhetskommitté finns inrättad med representanter från fackförbunden dik, skaf och sktf. Vid länsmuseum finns också inrättat ett personalråd för att tillvarata personalens intressen. Personalrådet består av tre valda ledamöter.
- Friskvård Friskvård på Simhallen och Spegeln omfattar hela personalen oavsett anställningsform och får utnyttjas 2 ggr per vecka. Under året infördes på försök möjligheten att få utnyttja en timme per vecka av ordinarie arbetstid till detta. En utvärdering kommer därefter att ske.
- it Länsmuseumets datapark bestod vid årsskiftet av sextio datorer, fem servrar samt tjugo skrivare varav nio kopplade till nätverket. Under året har investerats i sex datorer, två laserskrivare och en databasserver samt en färg-laserskrivare för att möjliggöra utskrifter av rapporter, affischer mm i färg. En webbaserad sökfunktion för föremålsdatabasen har framtagits för att ge möjlighet till samsökning mellan länsmuseumernas databaser.

Sjukfrånvaro	År	Dagar
	1999	7,61
	2000	33,00
	2001	30,67

Föräldraledighet	År	Dagar
	1999	0,24
	2000	8,80
	2001	12,60

Vård av barn	År	Dagar
	1999	0,92
	2000	1,25
	2001	1,00

Åldersfördelning	Ålder	Män	Kvinnor
	0-19	1	
	20-29	1	2
	30-39	5	4
	40-49	8	8
	50-59	10	10
	60-	2	

Förvaltningsberättelse

Allmänt om verksamheten

Stiftelsens ändamål är att förvalta stiftelsens samlingar, byggnader och markområden och att hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom i huvudsak Västernorrlands län bedriva och främja kulturmiljövård och museal verksamhet liksom annan därmed förenlig och närstående kulturell verksamhet samt att på lämpligt sätt fördjupa och förmedla kunskap i hithörande ämnen för en så bred allmänhet som möjligt.

En detaljerad redovisning av verksamheten finns i Länsmuseet Västernorrlands årsredovisning för år 2001. I den ingår även denna förvaltningsberättelse.

Landstinget Västernorrland och Härnösands kommun bildade stiftelsen den 1 januari 1978.

Stiftelsens styrelse utgörs av nio ordinarie ledamöter och nio ersättare, varav Landstinget Västernorrland utser fem och Härnösands kommun fyra. Dessutom representeras Ångermanlands- och Medelpads hembygdsförbund med en adjungerad ledamot vardera.

De fackliga organisationerna DIK, SKTF och SKAF representeras av en ledamot vardera.

Personal			Löner och ersättningar (tkr)		
Medelantalet anställda	2001	2000		2001	2000
Kvinnor	32	33	Styrelsen och museichef	452,5	508,4
Män	30	29	Övrig personal	12981,7	12801,0
	62	62			

I stiftelsen finns inga avtal om avgångsvederlag eller särskilda pensionsutfästelser utöver sedvanlig pensionsförsäkring enligt ITP-planen.

Ekonomi

Årets resultat visar ett underskott på 1.199,9 tkr., vilket beror på ianspråktagande av eget kapital för bl a renovering av klockstapeln på Murbergets friluftsmuseum och ökade kostnader för program- och utställningsverksamhet.

Resultatdisposition

Förändring av eget kapital	- 1.199,9 tkr
Tidigare fritt eget kapital	7.411,5 tkr
Till styrelsens förfogande	6.211,6 tkr
Balanseras i ny räkning	6.211,6 tkr

Vad beträffar stiftelsens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande bokslutskommentarer.

Härnösand 2002-03-22

Kerstin Nygren   Per-Göran Berglund   Ulla Brundin
Susanne Söderqvist   Märta Östlund   Margareta Ragnarsdotter
Lars Wikberg   Barbro Ekevärn   Lea Söderqvist

Vår revisionsberättelse beträffande denna årsredovisning har avgivits 2002-03-25

Eric Lundström
auktoriserad revisor

Theodora Nordling
av Härnösands kommun
utsedd revisor

Göran Bohlin
av Landstinget Västernorrland
utsedd revisor

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2001	2000
RÖRELSENS INTÄKTER			
Nettoomsättning	1	4072,9	4699,8
Anslag	2	23800,7	23530,4
Övriga rörelseintäkter	3	3626,2	5540,5
		31499,8	33770,7
RÖRELSENS KOSTNADER			
Handelsvaror		-1402,3	-1322,0
Övriga externa kostnader	4	-12240,0	-13097,1
Personalkostnader	5	-19353,6	-19329,8
Avskrivningar	6	-217,6	-117,0
Jämförelsestörande poster	7	292,6	2845,4
Rörelseresultat		-1421,1	2750,2
<i>Resultat från finansiella poster</i>			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		231,0	406,0
Räntekostnader och liknande resultatposter		-9,8	-0,1
Årets resultat		-1199,90	3156,10

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr		Not	2001	2000	
TILLGÅNGAR		Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>	Kulturhistoriska byggnader	8	0	0	
	Mark	9	19	19	
	Kulturhistoriska samlingar	10	0	0	
	Inventarier, verktyg och installationer	11	543,7	230	
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	Aktier och andelar i intresseföretag	12	13	13	
	Långfristiga fordringar	13	1272,1	1699,9	
		Summa anläggningstillgångar	1847,8	1961,9	
		Omsättningstillgångar			
Varulager		14	278,6	284,6	
<i>Kortfristiga fordringar</i>	Kundfordringar		1246,3	340	
	Övriga fordringar	15	782,2	1501,1	
	Företagskostnader och upplupna intäkter	16	1737,5	342,1	
		Kortfristiga placeringar	17	1923,3	2280,8
		Kassa och bank	18	1847,7	3289,1
		Summa omsättningstillgångar	7815,6	8037,7	
		SUMMA TILLGÅNGAR	9663,4	9999,6	
EGET KAPITAL OCH SKULDER		Eget kapital	19		
		Balanserad vinst	7411,5	4255,4	
		Årets resultat	-1199,9	3156,1	
			6211,6	7411,5	
<i>Kortfristiga skulder</i>	Leverantörsskulder		755,8	771,9	
	Övriga skulder		1192,1	580,6	
	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	20	1503,9	1235,6	
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER			9663,4	9999,6	
		Ställda säkerheter	Inga	Inga	
		Ansvarförbindelser	Inga	Inga	

NOTER MED REDOVISNINGSPRINCIPER OCH KOMMENTARER

Fordringar Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Varulager Lager av handelsvaror har värderats till det lägsta av anskaffnings- resp. verkligt värde. Verkligt värde utgörs av återanskaffningsvärdet.

**Avskrivningsprinciper
för anläggningstillgångar**

Maskiner och inventarier värderas till ursprungligt anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar enligt plan. Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad ekonomisk livslängd.

Føljande avskrivningstider tillämpas: Materiella anläggningstillgångar

Datorer 3 år
Maskiner och inventarier 5 alt 10 år

		2001	2000
Not 1 Nettoomsättning	Butiks- och kaféförsäljning	2197,9	2156,9
	Visningsintäkter	74,1	89,8
	Uppdragsverksamhet	1800,9	2453,1
		4072,9	4699,8
Not 2 Anslag	Landstinget Västernorrland	14028,1	13889,0
	Landstinget Västernorrland (hemslöjdskons.)	594,9	577,8
	Härnösands kommun	6012,7	5952,6
	Statens kulturråd	2675,0	2625,0
	Nämnden för hemslöjdsfrågor	490,0	486,0
	23800,7	23530,4	
Not 3 Övriga rörelseintäkter	Lönebidrag Länsarbetsnämnden	1076,0	1023,8
	Lönebidrag kulturrådet	626,0	617,0
	Övriga bidrag	1116,0	3441,2
	Försäkringsersättningar	215,3	4,1
	Hysesintäkter hörsal mm	195,4	250,5
	Övrigt	397,5	203,9
	3626,2	5540,5	
Not 4 Övriga externa kostnader	Lokalhyra	5112,4	5000,8
	Försäkringar	156,9	152,5
	Övrigt	6970,7	7943,8
	12240,0	13097,1	

		2001	2000
Not 5 Personalkostnader	Löner styrelse och museichef	452,5	508,4
	Övriga anställda	12981,7	12801,0
	Sociala kostnader	5102,3	5018,2
	<i>varav pensionskostnader</i>	<i>678,2</i>	<i>612,7</i>
	Övriga personalkostnader	817,1	1002,2
		19353,6	19329,8
Not 6 Avskrivningar	Maskiner och inventarier	217,6	117,0
		217,6	117,0
Not 7 Jämförelsestörande poster	Företagsanknuta medel Alecta	292,6	2845,4
		292,6	2845,4
Not 8 Kulturhistoriska byggnader	Avser stiftelsens kulturhistoriska byggnader på Murberget 1:1, Härnösands kommun	0,00	0,00
	Borgmästaren 8, Härnösands kommun		
	Myckelgensjö 3:24, Örnsköldsviks kommun		
	Ulvön 11:1, Örnsköldsviks kommun		
	Skulnäs 1:23, Örnsköldsviks kommun		
	Sälsten, Härnösands kommun		
	Upptaget till minnesbelopp 1:- i redovisningen	0,00	0,00
Not 9 Mark	Avser fastigheten Hov 1:26, Kramfors kommun, omfattande fornlämningsområde ansluten till Styresholms fogdeborg samt fastigheten Murberget 1:1	19,0	19,0
		19,0	19,0
Not 10 Kulturhistoriska samlingar	Avser stiftelsens kulturhistoriska samlingar	0,00	0,00
	Upptaget till minnesbelopp 1:- i redovisningen	0,00	0,00
Not 11 Inventarier, verktyg och installationer	Ingående balans anskaffningsvärde	1464,0	2749,3
	Årets anskaffningar	538,2	24,3
	Utrangeringar	57,4	-1309,7
	<i>Utgående balans anskaffningsvärdet</i>	<i>1944,8</i>	<i>1463,9</i>
	Ingående balans ack avskrivningar	1234,0	-2426,6
	Årets avskrivningar	218,1	-117,0
	Utrangeringar	51,0	1309,7
	<i>Utgående balans ack avskrivningar</i>	<i>1401,1</i>	<i>-1233,9</i>
	Värde enligt balansräkning 2001-12-31	543,7	230,0
Not 12 Aktier och andelar i intresseföretag	Medlemsins. i Svensk Bildvård ek. för.	10,0	10,0
	Medlemsins. i Härnösands Turism ek.för.	1,5	1,5
	Medlemsins. i Höga Kusten turistföretag. ek.för	1,5	1,5
Not 13 Långfristiga fordringar	Företagsanknuta medel Alecta	1272,1	1699,9
		1272,1	1699,9

		2001	2000	
Not 14 Varulager	Museibutiken	181,0	204,2	
	Kafé Strömkarlen	20,0	17,3	
	Handelsboden	77,6	63,1	
		278,6	284,6	
Not 15 Övriga fordringar	Företagsanknutna medel Alecta att disp. 2002	550,0	398,1	
	Pågående projekt UV		204,5	
	Övrigt	232,2	898,5	
		782,2	1501,1	
Not 16 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Förutbetalda hyror	1246,6		
	Förutbetalda försäkringspremier	194,2	137,1	
	Övriga interimfordringar	296,7	205,0	
		1737,5	342,1	
Not 17 Kortfristiga placeringar	Aktier, andelar och värdepapper, basutställningsfond	966,2	965,6	
	Aktier, andelar och värdepapper, utbildningsfond	900,0	1260,0	
	Aktier och andelar, gåva Sparbanken	57,1	55,2	
		1923,3	2280,8	
Not 18 Kassa och bank	Kassa	10,0	10,0	
	Postgiro	119,5	4,6	
	Bank	1718,2	3274,5	
		1847,7	3289,1	
Not 19 Eget kapital		2001	2000	<i>Förändring</i>
	Omsättningstillgångar	7815,7	8037,7	-222,0
	Kortfristiga skulder	-3451,9	-2588,1	-863,8
	<i>Summa rörelsekapital</i>	<i>4363,8</i>	<i>5449,6</i>	<i>-1085,8</i>
	Anläggningstillgångar	1847,8	1961,9	-114,1
	Långfristiga skulder			
	<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>1847,8</i>	<i>1961,9</i>	<i>-114,1</i>
Summa eget kapital	6211,6	7411,5	-1199,9	
Not 20 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Upplupna löner	46,0	65,8	
	Upplupna semesterlöner	534,8	489,2	
	Upplupen löneskuld årsarbetstid	76,2	76,4	
	Upplupna soc.avgifter semester/års.arb.skuld	262,0	249,4	
	Övriga interimsskulder	584,9	354,8	
		1503,9	1235,6	

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland

Org.nr 888000-3143

Vi har granskat årsredovisningen och räkenskaperna samt styrelsens förvaltning i Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland för år 2001-01-01—2001-12-31. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om styrelseledamot är ersättningskyldig mot stiftelsen, om skäl för entledigande föreligger eller om ledamoten på annat sätt handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförfordandet. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med stiftelselagen.

Styrelseledamöterna har inte handlat i strid med stiftelselagen eller stiftelseförfordandet.

Härnösand den 25 mars 2002

Eric Lundström
Auktoriserad revisor

Göran Bohlin
Av Landstingsfullmäktige
utsedd revisor

Theodora Nordling
Av Härnösands kommun
utsedd revisor

Styrelse och revisorer

Av Landstinget Västernorrland utsedda

Ordinarie

Kerstin Nygren (s)

Per-Göran Berglund (s)

Ulla Brundin (sjvp)

Susanne Sundqvist (v)

Märta Östlund (mp)

Ersättare

Margareta Johansson (s)

Ulf Henriksson (s)

Anita Jansson (c)

Jan Utbult (kd)

Jan Olsson (v)

Adjungerade

Medelpads Hembygdsförbund

Margareta Thunström

Ångermanlands Hembygdsförbund

Sigfrid Fahlén

Fackliga företrädare

Maria Nordlund, DIK

Krister Källman, SKAF

Björn Grankvist, SKTF

Av Härnösands kommun utsedda

Ordinarie

Margareta Ragnarsdotter (s)

Lars Wikberg (s)

Barbro Ekevärn (sjvp)

Lea Söderqvist (m)

Ersättare

Ulrika Appelberg (s)

Hans-Erik Häggström (s)

Yngve Wiik (c)

Lars-Erik Eriksson (fpl)

Revisorer

Av Landstinget Västernorrland utsedda

Ordinarie

Göran Bohlin (sjvp)

Ersättare

Ulf Broman (s)

Av Härnösands kommun utsedda

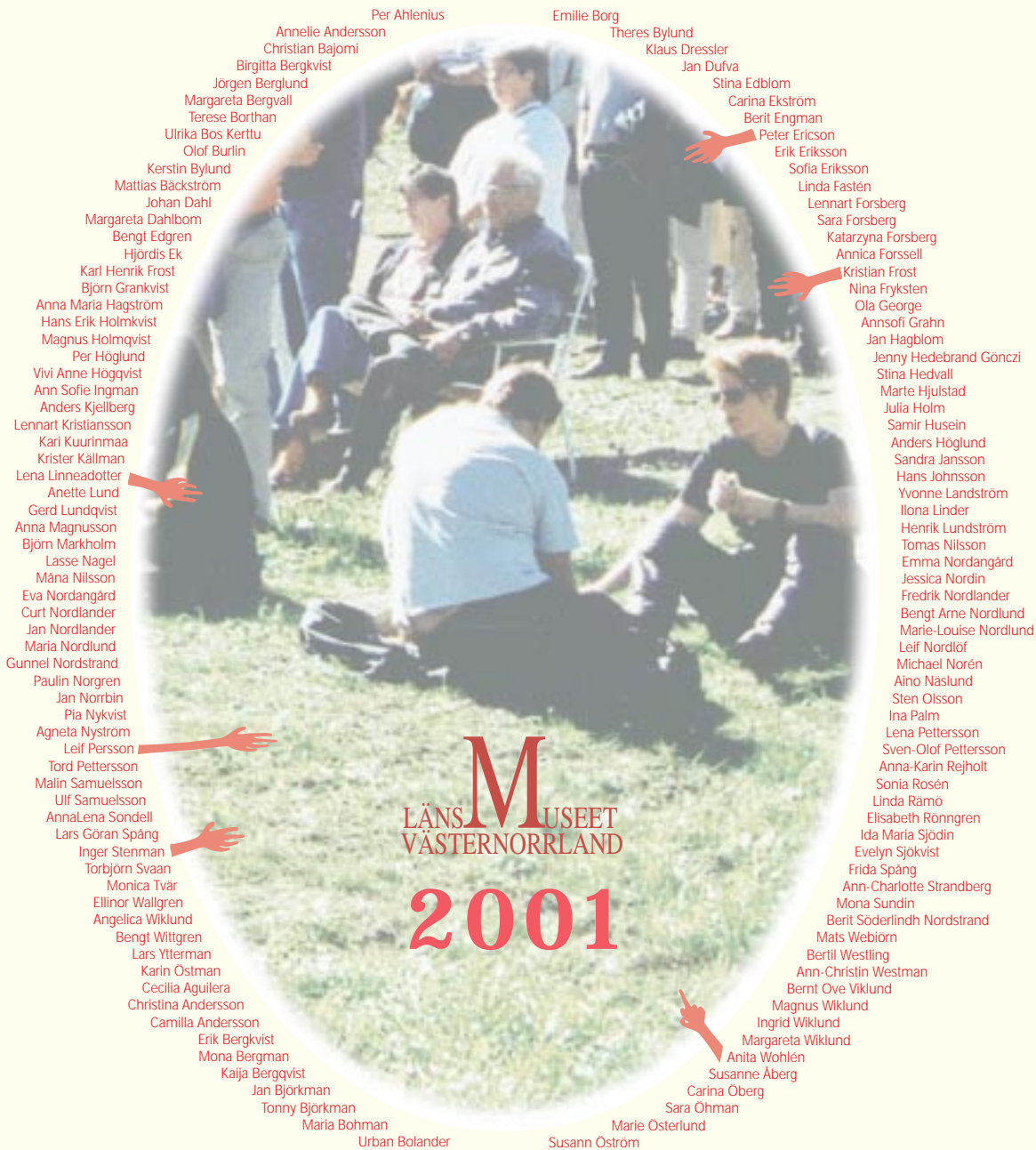
Ordinarie

Theodora Nordling (s)

Ersättare

Göran Lundström (m)

LÄNS MUSEET
VÄSTERNORRLAND
2001

- Per Ahlenius
Annelie Andersson
Christian Bajomi
Birgitta Bergkvist
Jørgen Berglund
Margareta Bergvall
Terese Borthan
Ulrika Bos Kerttu
Olof Burlin
Kerstin Bylund
Mattias Backström
Johan Dahl
Margareta Dahlbom
Bengt Edgren
Hjördis Ek
Karl Henrik Frost
Björn Grankvist
Anna Maria Hagström
Hans Erik Holmkvist
Magnus Holmqvist
Per Höglund
Vivi Anne Högvist
Ann Sofie Ingman
Anders Kjellberg
Lennart Kristiansson
Kari Kuurinmaa
Kristen Källman
Lena Linneadotter
Anette Lund
Gerd Lundqvist
Anna Magnusson
Björn Markholm
Lasse Nagel
Måna Nilsson
Eva Nordangård
Curt Nordlander
Jan Nordlander
Maria Nordlund
Gunnel Nordstrand
Paulin Norgren
Jan Norrbin
Pia Nykvist
Agneta Nyström
Leif Persson
Tord Pettersson
Malin Samuelsson
Ulf Samuelsson
AnnaLena Sondell
Lars Goran Spång
Inger Stenman
Torbjörn Svaan
Monica Tvar
Ellinor Wallgren
Angelica Wiklund
Bengt Wittgren
Lars Ytterman
Karin Östman
Cecilia Aguilera
Christina Andersson
Camilla Andersson
Erik Bergkvist
Mona Bergman
Kajja Bergqvist
Jan Björkman
Tonny Björkman
Maria Bohman
Urban Bolander

- Emilie Borg
Theres Bylund
Klaus Dressler
Jan Dufva
Stina Edblom
Carina Ekström
Berit Engman
Peter Ericson
Erik Eriksson
Sofia Eriksson
Linda Fastén
Lennart Forsberg
Sara Forsberg
Katarzyna Forsberg
Annica Forssell
Kristian Frost
Nina Fryksten
Ola George
Annsolfi Grahn
Jan Hagblom
Jenny Hedebrand Gónczi
Stina Hedvall
Marte Hjulstad
Julia Holm
Samir Husein
Anders Höglund
Sandra Jansson
Hans Johnsson
Yvonne Landström
Ilona Linder
Henrik Lundström
Tomas Nilsson
Emma Nordangård
Jessica Nordin
Fredrik Nordlander
Bengt Arne Nordlund
Marie-Louise Nordlund
Leif Nordlöf
Michael Norén
Aino Näslund
Sten Olsson
Ina Palm
Lena Pettersson
Sven-Olof Pettersson
Anna-Karin Rejholt
Sonia Rosén
Linda Rämö
Elisabeth Rönngren
Ida Maria Sjödin
Evelyn Sjökvist
Frida Spång
Ann-Charlotte Strandberg
Mona Sundin
Berit Söderlindh Nordstrand
Mats Webjörn
Bertil Westling
Ann-Christin Westman
Bernt Ove Viklund
Magnus Wiklund
Ingrid Wiklund
Margareta Wiklund
Anita Wohlén
Susanne Åberg
Carina Öberg
Sara Öhman
Marie Österlund
Susann Öström